

Kamernieuws september 2020

Ontleend aan www.sgp.nl en www.christenunie.nl. Bij verschillende berichten staat op de sites zelf nog meer achtergrondinformatie.

Reactie SGP op het burgerinitiatief tegen prostitutie

2 sep. 2020. Bekijk hier de reactie van Kees van der Staaij op het burgerinitiatief tegen prostitutie: <https://www.sgp.nl/actueel/van-der-staij-maakt-diepe-buiging-voor-burgerinitiatief-tegen-prostitutie/12484>

Aandacht voor wat echt telt

Deze zomer las ik een onderzoek dat me echt raakte. De beroemde universiteit van Harvard zoekt al decennialang naar het antwoord op de grote vraag 'wat maakt ons gelukkig?' Na meer dan tachtig jaar het leven en welzijn van honderden mensen te hebben onderzocht, hebben de wetenschappers een even eenvoudig als eenduidig antwoord: relaties.

Wat ons gelukkig maakt, zijn sterke, duurzame, liefdevolle relaties. Van mannen en vrouwen, ouders en kinderen, vrienden en vriendinnen, familieleden, kerkgenoten, buurtbewoners. Mensen die er voor elkaar zijn, elkaar helpen, juist ook als het moeilijk is. Als je in eenzaamheid leeft, is de kans groot dat je korter leeft, armer bent en in ieder geval ongelukkig bent. Eenzaamheid is even giftig als tabak en alcohol. Maar als we omgeven worden door liefde, oprechte aandacht en zorg dan bloeien we op.

We hadden het kunnen weten. En wisten het misschien al. Want we zijn geschapen naar Gods beeld en bedoeld om de naaste lief te hebben, voor elkaar te zorgen en in gemeenschappen samen te leven. In deze crisis hebben we meer dan ooit gemerkt dat dit echt waar is.

Pijnlijk genoeg zijn in ons land veel grote keuzes gemaakt met een ander mensbeeld. Een liberaal mensbeeld. Alsof wij vooral individuen zijn, alleen maar onze eigen boontjes moeten doppen en alsof alleen betaald werk ons gelukkig kan maken. Het is daardoor steeds moeilijker om werk en zorg te combineren. Steeds minder ruimte om kinderen te kunnen krijgen. Steeds minder ruimte om mantelzorger te zijn, vrijwilligerswerk te kunnen doen.

Deze tijd van crisis kan het moment zijn waarop we wissels omzetten. Een moment om te zorgen voor elkaar, een moment om de samenleving en de schepping tot bloei te laten komen. Dat gaat niet vanzelf. Dat vraagt keuzes. Ook politieke keuzes. Het is tijd dat we aandacht hebben voor wat echt telt. Hier vertel ik over de keuzes die ik samen met u wil maken. Doet u mee?

Zie de website voor het Manifest: <https://www.christenunie.nl/aandacht>

Bijdrage van Kees van der Staaij tijdens de Algemene Politieke Beschouwingen van 16 september 2020.

We komen er allemaal vaak langs. Maar je loopt er meestal zomaar achteloos aan voorbij. Ik doel op dat grote standbeeld van Willem van Oranje, dat al sinds 1848 hier op het Plein staat. Heeft u het weleens rustig bekeken? Eerlijk gezegd ben ik het pas kort geleden gaan doen. Dat kwam omdat er over standbeelden het nodige te doen was. Verlichte mensen waren druk in de weer om standbeelden te bekritisieren of zelfs omver te halen. Ze waren erachter gekomen dat die mensen uit het verleden geen heiligen waren, maar kinderen van hun tijd. Om die reden vonden ze de standbeelden van die ooit goede mensen nú fout. Daarom heb ik enkele van die beelden eens beter bekeken.

Terug naar het Plein. Ik wil het vandaag maar over één klein onderdeel van dat monumentale standbeeld van Willem van Oranje op het Plein hebben. Op de sokkel (aan de kant van ingang Plein) trof mij een afbeelding van een ijsvogel die vliegt boven een woelige zee. Heel bijzonder is dat zijn nest met jongen rustig op de golven deint. Ziet u het voor zich?

Deze afbeelding heeft een omschrift. Daar staaten Latijnse spreuk: 'saevis tranquillus in undis'. Ik wist niet precies wat dit betekende. Maar vaag herinnerde me dat ik bij een goede vriend weleens een boek met diezelfde titel in de boekenkast had zien staan. Dat boek heb ik opgesnord. Het blijkt een toelichting op het beginselprogramma van de ARP te zijn, de Antirevolutionaire Partij, in 1980 opgegaan in het CDA. Een dik boek van bijna 600 bladzijden uit 1934 van de bekende Hendrikus Colijn, minister-president van vijf kabinetten in de jaren twintig en dertig van de vorige eeuw. Colijn was zo vriendelijk een vertaling te geven van de Latijnse term: "kalm te midden van grimmige golven."

Spreuk en vogel zijn ook te zien op het grafmonument van Oranje in de Nieuwe Kerk in Delft. Het was een van de lijfspreuken van Willem de Zwijger, om zijn kalme vastberadenheid te beklemtonen in de onrust van zijn tijd, de Tachtigjarige Oorlog. IJsvogel en spreuk hebben een lange geschiedenis. Zo is er op verzoek van Charlotte de Bourbon, echtgenote van de Prins, in 1577 een speciale penning geslagen met aan de ene kant de prins en aan de andere zijde de lijfspreuk met ijsvogel. Dit beeld gaat terug op de Griekse mythe dat de ijsvogel zijn nest boven de golven bouwt en daarmee de hoge golven trotseerde. Daarmee stond het prachtige diertje symbool voor trouw en onverzettelijkheid.

Ere, wie ere toekomt, vicepremier De Jonge heeft negen jaar geleden al op twitter een foto geplaatst van een wandkleed met daarop dezelfde tekst, 'saevis tranquillius in undis', rustig temidden van woelige baren. De Jonge maakte in die tweet ook gelijk de toepassing: past mooi bij het begrotingsproces... Daarmee kom ik tot de politieke toepassing. Inderdaad, ook nu is de lijfspreuk van de Vader des Vaderlands een gepast motto: rustig temidden van de woelige baren: Rust en kalmte bewaren, maar tegelijk alert en waakzaam zijn, een vaste koers varen.

De golven van de coronacrisis zijn heftig. Een minuscuul virus dat zo'n beetje heel de wereld lam legt. Corona doet ons beseffen dat wij mensen niet alles in de hand hebben. Het is een indringende waarschuwing tegen menselijke overmoed. De golven zijn in ons land minder hoog geworden, maar de storm is nog niet voorbij. Veel mensen zijn in rouw, omdat zij dierbaren zagen wegvallen. Veel zorgwerkers komen nog bij van alles wat er gebeurd is. Zij verdienen royale en ruimhartige steun, ook financieel.

Het coronabeleid vraagt behoedzaamheid, nauwkeurigheid. Zowel te weinig doen als te veel doen kan grote schade aanrichten. Hoe onverwacht de coronagolf op ons afkwam, het overheidsoptreden tegen besmettelijke ziekten is niet nieuw. Ook hier kan de geschiedenis leermeester zijn. Ik heb eens even gekeken wat de net genoemde premier Colijn hierover schreef in zijn toelichting op het antirevolutionaire program. Er staat een belangrijke waarschuwing in: "Edoch, juist door de grote betekenis, die aan de hygiëne met betrekking tot besmettelijke ziekten toekomt, dreigt het gevaar voor hypertrofie van de overheidszorg ten koste van individu en gezin, ten koste van de taak der maatschappij. En dit gevaar verkreeg een te ernstiger aanzien naar gelang staats absolutistische opvattingen meer ingang vonden en het gezag waarmee de wetenschap preventieve maatregelen ter voorkoming van besmetting aanbeval, in aanzien won." Een rake analyse! Daar zit maar één woord Latijn bij: hypertrofie. Ik weet niet of de eenvoudige antirevolutionaire lezers waarvoor dit boek bedoeld was, het woord hypertrofie gelijk konden plaatsen. Ikzelf in ieder geval niet, daarom heb ik het maar even opgezocht: het is een medische term voor een gevaarlijke opzwellings, een abnormale toeneming van omvang en gewicht van een orgaan.

Ik ben benieuwd: ziet de minister-president ook het gevaar van hypertrofie in de bestrijding van het coronavirus? De SGP wil graag dit waarschuwingsbordje neerzetten: pas op voor hypertrofie! In het oude ARP-beginselprogramma stond over de aanpak van besmettelijke ziektes nog een prachtzin. Nadat is aangegeven dat de overheid hierin een belangrijke taak heeft, wordt daar direct een belangrijk voorbehoud aan toegevoegd: "... behoudens de vrije beschikking van een iegelijk over zijn eigen lichaam en zijn eigen consciëntie." Daar zit opnieuw maar één woord Latijn bij. Consciëntie, dat is: geweten. Geen gewetensdwang dus. Geen vaccinatiedwang. Kunnen we de regering daar ook aan houden? Willem van Oranje hield in 1564 in de Raad van State een uitgebreide rede waarin hij de uitspraak deed: "ik kan niet goedkeuren dat vorsten over de gewetens van hun onderdanen heersen. Laat dat het richtsnoer blijven!"

De coronacrisis raakt mensen niet alleen in hun lichamelijke gezondheid of hun welbevinden. Het raakt mensen ook in hun portemonnee. Ik denk aan de mensen die wakker liggen over de vraag of hun bedrijf het wel gaat redden, of tobben over hun baan. Het is goed dat er steunmaatregelen kwamen om de golven te doorstaan.

Vandaag wil ook aandacht vragen voor studenten die door het wegvallen van inkomsten uit bijbaantjes in de problemen komen. De tekortkomingen van het huidige leenstelsel worden hier extra pijnlijk gevoeld. Ons voorstel is: geef studenten uit gezinnen met een middeninkomen voortaan ook een echte tegemoetkoming in de studiekosten, in plaats van hen met een lening op te zadelen. Dat is tegelijk ook een welverdiende steun in de rug voor de bijspringende ouders. Zeker niet in de laatste plaats de eenverdieners onder hen, die fiscaal nog steeds de klos zijn, en met hetzelfde gezinsinkomen vier, vijf of zes keer zoveel belasting moeten betalen. Graag een reactie.

De overheidsfinanciën verkeren door de coronacrisis in zwaar weer. We kunnen dankbaar zeggen dat juist die eerdere behoedzaamheid, waar de SGP altijd aandacht voor heeft gevraagd, het nu mogelijk maakt om royaal steun te geven in crisistijd. De weg terug naar behoedzaamheid is wel een lastige, al te gemakkelijk wordt van de nood een deugd gemaakt. Wanneer gaan we weer terug naar het oude financiële normaal? En hoe voorkomen we dat net als bij vorige crisissen, de investeringen in bijvoorbeeld defensie achterblijven?

De golven van de afgelopen tijd kwamen niet alleen van het coronavirus. Grimmige golven van geweld en criminaliteit waren er ook. Het was een onrustige zomer op veel plekken. Een kalme, maar doortastende aanpak is ook nodig in de strijd tegen criminaliteit. Een vraag daarbij is: in hoeverre zit er achter de onrust in de grote steden ook niet een integratieprobleem? Als er sprake is van een oververtegenwoordiging in de criminaliteit van bijvoorbeeld jongeren van Marokkaanse of Antilliaanse komaf, moet dat niet gecamoufleerd worden, maar eerlijk onder ogen gezien. Dan kun je de problemen ook gericht aanpakken. Is het kabinet daartoe bereid?

Een fundamentele bedreiging voor de veiligheid in ons land is de druggerelateerde criminaliteit. Nederland staat helaas inmiddels als narcoland te boek. Met grote woorden is ook door dit kabinet gezegd dat dit niet te tolereren is. Heel goed, maar: zitten we nu echt op koers. Wordt het niet hoog tijd de straffen voor drugscriminaliteit fors omhoog te brengen?

Op de wereldzee zien we veel woedende golven. Een opvallend lichtpuntje in een roerig Midden-Oosten was de vrede die Israël en de Verenigde Arabische Emiraten en onlangs ook Israël en Bahrein sloten. Hopelijk krijgt dit navolging! In de Mensenrechtenraad, waar Nederland nu lid van is, zou Nederland werk maken van het schrappen van het vaste agendapunt om Israël de maat te nemen? Is dat al gelukt? Wordt het niet hoog tijd het rustige gesprek en de samenwerking met Israël te zoeken in de Associatieraad?

Zeer verontrustend blijft het antisemitisme, dat zowel dicht bij huis als wereldwijd steeds weer de kop op steekt. Het is een gevaarlijk monster. Al jaren praten we over meer lik-op-stuk en betere registratie van antisemitische uitingen. Zijn hier nu al stappen gezet?

De herdenking van 75 jaar vrijheid heeft ons weer met de neus op de feiten gedrukt, dat verschrikkingen uit het verleden niet zomaar met een toverstok verdwenen zijn. Vrijheid is een geschenk, maar ook een opdracht!

De ijsvogel mocht van de historicus Huizinga wel een nieuw nationaal symbool worden. De ijsvogel heeft in ieder geval nog het tien guldenbiljet van 1997 gehaald. Helaas maakte de komst van de Euro ook hier een einde aan. Maar het blijft een aansprekend beeld, rust temidden van onrust. De ijsvogel is ook een mooi beestje, en dat zeg ik niet omdat de kleuren van dit vogeltje, oranje en blauw, nu net ook de kleuren van de SGP zijn.... Het is mooi om te zien hoe die ijsvogel ook in de Nederlandse oranjegeschiedenis steeds weer terugkomt. Als ik het wel heb, had koningin Wilhelmina een beeldje van een ijsvogel op haar bureau staan. De omslag van haar memoires, Eenzaam maar niet alleen, toont in ieder geval aan dat ze de ijsvogel koesterde. In zijn toespraak bij de inhuldiging verwees Koning Willem-Alexander ook weer naar de spreuk. Hij prees zijn moeder en zei: u hield een stabiele en zuivere koers aan, in een lange traditie, rustig te midden van de woelige baren.

Dat is een kernvraag ook voor het debat van vandaag: wat is de koers van het Nederlandse schip van staat? Ik zag eens een bootje, waarvan de stuurman riep: we liggen op koers! Maar in feite werd hij door de grote golven van grotere boten en de heersende wind in één richting gedreven. Hoe staat het met de eigen Nederlandse koers? Bij veel onderwerpen zoals Europese inzet, het klimaatbeleid, bij het asielbeleid, bij de koers voor onze landbouw, horen we heel vaak: we kunnen maar één kant op, want de EU of VN-verdragen dwingen ons daartoe. Dat ondermijnt het draagvlak voor de gekozen koers bij de bevolking. Het verstikt onze vrijheid. Die onrust zien we ook terug bij de demonstraties van boeren. Laat Nederland zich sterk maken voor meer nationale politieke ruimte, ruimte voor een eigen koers.

Dat geldt tegenover andere landen, in Europees verband, maar dat geldt ook tegenover grote bedrijven. Het kan toch niet zo zijn dat Facebook of Twitter bepalen wat we wel of niet als meningen op internet mogen plaatsen? Vrijheidsrechten gelden niet alleen tegenover de burger, maar moeten ook waargemaakt kunnen worden tegenover machtige bedrijven. Wil het kabinet zich inzetten voor meer digitale soevereiniteit? Digitaal lopen we steeds meer risico's, een geslaagde inbraak in het computersysteem kan bedrijven en instellingen hard raken. De bestrijding hiervan gebeurt versnipperd. Wil het kabinet meer werk maken van een "generaal" die onze digitale veiligheid beschermt?

Welke koers volgen we? Een vaste koers en een goede richting is naar de diepe overtuiging van de SGP gelegen in het volgen van het kompas van het Woord van God, Zijn geboden en beloften, ook als dat tegen de stroom ingaat. Ik denk daarbij aan de waarde van bescherming van het kwetsbare leven, zowel in het prille begin als in de levensavond. De abortus- en euthanasiewetgeving ondermijnen dit; hier is een fundamentele koersverandering nodig!

Te midden van de grimmige golven die ons dag in dag uit bezig houden, is ook rust nodig. Daarom is een goed gezinsbeleid zo belangrijk, investeren in een veilige haven. Maar ik denk ook aan de rustdag. Hoe zullen we 'tranquillus' zijn, zonder de tijd te nemen om op adem te komen? Niet toevallig citeerde nota bene de liberaal Oud, een van de oprichters van de VVD, de woorden 'saevis tranquillitas in undis' in de Kamer bij de behandeling van de Zondagswet in 1953. Wat mij en anderen opviel de afgelopen maanden, was dat veel mensen ook ineens meer rust ervoeren. Geen overvolle agenda's en hectiek. Het was een sabbatservaring, even van ophouden weten. Een Joodse rabbijn zei eens dat de sabbat het kostbaarste geschenk is dat de mensheid uit de schatkamer van God ontvangen heeft. Tegengaan van de 'veralledaagsing'. Wat is onze vrijheid waard, als er geen rust meer is om die vrijheid te beleven?

Ik zou wensen dat het kabinet werk zou maken van wat ik zou willen noemen een geestelijk klimaatbeleid. Het loont om meer in te zetten op behoud van de zondag als gemeenschappelijke rustdag. Dat verdraagt zich niet met de tendens dat winkeliers gedwongen worden om op zondag de deuren te openen. Kabinet, kom met meer dan er nu gebeurt!

Ik ga afronden. Rust bewaren in lastige tijden, daar zit ook een element van overgave in. Goed je best doen, maar het dan ook uit handen durven geven. Dat geeft rust in plaats van kramp. Op de penning die in opdracht van Charlotte de Bourbon is gemaakt is ook een zon afgebeeld, met daaruit een arm, die Christus symboliseert. Er schijnt een zon boven de onrustige zee met daarbij de letters CHRS – wat staat voor Christus. Echte, diepe rust vinden we door hogerop te kijken. Tot Hem, die eens terwijl zijn volgelingen angstig naar de golven keken, de storm op zee tot bedaren bracht. Het roer is veilig in Zijn handen.

Tenslotte dit. Mijn bijdrage begon ik met de ijsvogel, als symbool voor rust als het stormt op zee. Ik wil er ook mee afronden. Ook in de Tweede Kamer, hier in deze zaal, gaan de zeeën soms hoog. Grote woorden, harde beschuldigingen, scherpe tongen, heftige confrontaties. Temidden van die woelige politieke baren zijn er altijd mensen die gelukkig rustig en onverstoorbaar hun werk blijven doen. Ik heb het over de Kamerbodes. Zij zijn het die hier in dit huis, onder uw leiding, Mevrouw de Voorzitter, de kalmte bewaren. Als dank daarvoor zou ik graag aan hén déze ijsvogel willen overhandigen, voor een plaatsje in de bodekamer of op het bodestation. Zie het als een blijk van waardering voor hen, en voor ál het andere Kamerpersoneel dat achter de schermen bijdraagt aan onze parlementaire democratie, aan rust te midden van de woelige golven.

Aandacht voor wat echt telt (bijdrage Algemene Politieke Beschouwingen)

Door Gert-Jan Segers op 16 september 2020

Bronnie Ware was een palliatief verpleegkundige in Australië. Jarenlang heeft zij gesproken met mensen die op hun sterfbed lagen. Zij luisterde naar hun verhalen. En na een tijdje, toen ze veel verhalen had gehoord, ontdekte ze patronen in die verhalen. En ze schreef ze op. Ze noemde de zaken waar stervende mensen het meeste spijt van hadden.

Alle mannen van die generatie, het ging toen om mannen, hadden spijt dat ze zo hard hadden gewerkt en daarmee veel van hun geliefden en hun kinderen hadden gemist.

Iedereen miste zijn of haar vrienden aan het sterfbed en had er verdriet over dat vriendschappen waren verwaterd.

En de meeste mensen hadden te veel geluisterd naar wat andere mensen van hen verwachtten en waren daardoor niet trouw gebleven aan hun idealen. En aan wat ze écht belangrijk vonden.

Op ons sterfbed telt niet wat we hebben gepresteerd, niet hoeveel we hebben verdiend, niet wat columnisten van ons vinden, laat staan wat peilingen van ons vinden. Wat telt als we het meest kwetsbaar zijn, is dat er iemand is die onze hand vasthoudt. Dat er liefde is.

Eigenlijk weten we dit ook allemaal. Vriendschappen en relaties maken gelukkig en eenzaamheid is gif. Het is ingebakken in de schepping: je wordt en bent mens in relatie tot anderen.

En toch zijn grote politieke keuzes in ons land ingegeven alsof we vooral een individu zijn, zelfredzaam, onafhankelijk van anderen. Alsof we alleen maar rationeel en weloverwogen onze keuzes maken.

We weten dat het niet waar is, maar toch gaan grote politieke keuzes ervan uit dat vooral betaald werk ons gelukkig maakt en dat we zoveel mogelijk moeten verdienen. Het individualisme heeft de laatste decennia de toon gezet en er is een vorm van liberalisme die ervan uitgaat dat we een homo economicus zijn. Terwijl we weten – of in ieder geval kunnen weten – dat het gewoon niet waar is.

De coronacrisis is niet ons sterfbed. Er is leven na deze crisis. Maar in deze crisis stond wel alles even helemaal stil. Of bijna alles. Veel viel ons uit handen. En daardoor leren we juist in deze tijd scherper te kijken. We zien beter wat niet deugt, wat niet werkt en we zien beter wat écht telt.

En wat we zien, is niet nieuw. Het zijn de verhalen die ik al hoorde van jongeren bij de totstandkoming van Coalitie-Y.

Stel je voor. Een jong stel. Ontmoet elkaar tijdens de studententijd. Boordevol idealen en hoop voor de toekomst. Vier studiejaar later zitten ze allebei opgezaald met een enorme studieschuld. En als ze werk vinden, is er weinig kans op een vast contract. Ze verdienen genoeg om rond te komen, maar te weinig om echt iets op te bouwen. Ze verdienen te weinig om een huis te kopen, maar kunnen niet betaalbaar huren. Het ontbreekt hen aan zekerheid om keuzes voor de toekomst te kunnen maken. De kinderwens wordt even gearkeerd.

De minister-president zal deze verhalen herkennen, hij praat met jongeren van Coalitie-Y. Hij heeft de handschoen opgepakt en daar ben ik hem dankbaar voor. Hij zit geregeld met collega's om de tafel met mensen van Coalitie-Y.

De verhalen van deze jongeren komen niet voort uit een soort natuurtoestand, maar komen voort uit politieke keuzes in ons belastingstelsel, op de arbeidsmarkt, de woningmarkt. Tussen ons en nieuw levensgeluk, tussen ons en de zorg voor elkaar, staan wetten en praktische bezwaren. En die wetten en praktische bezwaren komen uit deze Kamer.

De coronacrisis heeft nog scherper laten zien wat niet deugt. We zien dat ZZP'ers als eerste geholpen moesten worden. Zij zijn als eerste kinderen van de rekening van deze crisis en moeten middenin deze crisis op het sociaal minimum zien te overleven.

We hadden in ons land in de vorige eeuw lang een eerlijk sociaal contract met elkaar. We kregen allemaal de kans om te leren, we werkten hard, de overheid beschermde tegen uitbuiting, verdeelde de welvaart eerlijk en winsten van bedrijven vertaalden zich in hogere lonen. Werkgevers en werknemers vonden elkaar in eerlijke overeenkomsten en er waren bedrijven zoals het oude Philips. Ik heb er al eerder aan gerefereerd. Collega Dijkhoff heeft daar een prachtig beeld van geschetst, vorig jaar bij de Algemene Politieke Beschouwingen. Een goede werkgever die goed zorgde voor werknemers zoals zijn opa, een studiefonds voor hun kinderen zoals zijn moeder en een sportvereniging waar de mooiste voetbalclub van Nederland uit voortkomt. Maar dit sociaal contract is verbroken.

Het heeft geleid tot een generatie van stagnatie. Onze economie is de afgelopen 40 jaar sterk gegroeid en de Rabobank berekende dat 60% daarvan bij bedrijven terecht is gekomen, 40% bij de overheid, maar dat gezinnen al veertig jaar lang ongeveer hetzelfde besteedbare inkomen hebben. En dat is niet rechtvaardig.

We zijn in de afgelopen vier decennia iets kwijtgeraakt. Ons mensbeeld gaat mank. We lopen op één been. Wij zijn geen homo economicus. Wij zijn mensen die gedijen bij vriendschap, liefde, zorg voor elkaar, en zijn bestemd voor bloei. Is dit een open deur?! Laten we er dan alsjeblieft heel snel doorheen lopen en niet langer buiten blijven staan! Want wat nu nodig is, is beleid dat recht doet aan wie wij zijn. Wat nu nodig is, zijn nieuwe keuzes. En we kunnen ons laten aanmoedigen door wat Nelson Mandela ooit zei: Moge onze keuzes onze hoop reflecteren – en niet onze angst!

Ja, we kunnen bang zijn voor economische krimp en opnieuw alle kaarten op de groei van ons BBP zetten. We kunnen bang zijn voor mensen die anders zijn dan wij en onze grenzen gesloten houden. We kunnen bang zijn voor het verliezen van grote bedrijven en onze belastingen kunstmatig laag houden.

Maar we kunnen ook kiezen voor beleid dat niet onze angsten reflecteert maar onze hoop. En kiezen voor wat echt telt.

Het eerste dat echt telt is 'zorg voor elkaar'.

Als ik vanuit hier, langs de Hofvijver, naar de Korte Voorhout loop, zie ik een welvarend land. Maar als ik de uitgang neem bij Lange Poten naar de Schilderswijk wandel, de wijk waar mijn zus op een basisschool werkt, dan houd ik mijn hart vast. Het is één stad, maar het zijn twee werelden. Het zijn twee wijken, vlakbij elkaar, en toch oneindig ver van elkaar verwijderd, door een breuklijn in deze stad.

En zo lopen er meer breuklijnen door ons land. En de coronacrisis maakt de breuklijnen alleen nog maar extra zichtbaar.

Tussen mensen zonder schulden en mensen met schulden.

Tussen gezinnen met een goed inkomen en mensen die nauwelijks kunnen rondkomen.

Tussen jongeren met wie het goed gaat en jongeren die vastlopen.

Tussen de Randstad die groeit en regio's die krimpen.

En als we in deze crisis iets hebben geleerd, dan is het wel dat het aankomt op die zorg voor elkaar. Dat is wat ons mens maakt en dat is wat ons land zo mooi maakt.

Dat heeft in deze coronacrisis letterlijk handen en voeten gekregen door het fantastische werk van ons zorgpersoneel. Het is goed dat het kabinet werk gaat maken van betere werkomstandigheden, zodat mensen plezier in hun werk in de zorg houden. Het is goed dat er ook bonussen worden uitgekeerd, dit jaar en volgend jaar.

Maar er is wel meer nodig. En ik hoor graag van het kabinet hoe het het onderzoek daarnaar vormgeeft en hoe dat kan bijdragen aan betere waardering, meer zeggenschap en grotere arbeidsvreugde van het zorgpersoneel.

Het is mooi om te zien dat kabinet ook andere hoopvolle keuzes maakt.

Het verlaagt de lasten voor burgers en met het noodpakket helpt het mensen hun baan te behouden en dat is hoopvol.

Het kabinet trekt 150 miljoen uit voor hulp aan mensen met problematische schulden. En dat is hoopvol in een jungle waarin schulden handelswaar zijn geworden, waardoor mensen alleen maar dieper in de misère belanden. Ik wil het kabinet vragen om een waarborgfonds te starten waarmee schulden kunnen worden afgekocht en hierbij het overleg te zoeken met organisaties als Schuldhulpmaatje.

Het kabinet trekt ook extra geld uit, 150 miljoen, voor gezinnen met een laag inkomen, het verlengt de verhoging van het budget voor Jeugdzorg en dat is hoopvol voor jongeren voor wie het leven soms zwaar is.

En ik wil het kabinet aanmoedigen om hoopvolle stappen te blijven zetten. Zorg voor elkaar betekent ook samen verantwoordelijkheid dragen.

Bijvoorbeeld voor Noord-Nederland. Een regio met krimp en met Groningen als een provincie met breuklijnen. Letterlijk, scheuren in huizen, maar ook mentaal is er iets kapot gegaan daar. Daar is mentale hulp nodig, snel herstel en versterking van hun huizen. Maar er zijn ook banen nodig. Ik wil het kabinet vragen om de middelen die het ontvangt uit het Europese Just Transition Fund te investeren in Noord-Nederland. In werkgelegenheid in de energietransitie, zodat het koploper wordt in bijvoorbeeld de ontwikkeling van groene waterstof. Dat zou hoopvol zijn.

Samen verantwoordelijkheid dragen is ook nodig als het gaat om het Europees migratiebeleid. Daar zijn geen gemakkelijke antwoorden. Er wordt naar oplossingen gezocht, ook in Europa. Als er Europees een appèl wordt gedaan op ons, op Nederland, om mee te werken aan de herverdeling van vluchtelingen, dan wil ik het kabinet vragen daar serieus het gesprek over aan te gaan. En dan met een warm hart keuzes te maken.

Ik zei het al. Wat echt telt, is zorg voor elkaar.

En wat in de tweede plaats echt telt, is dat we ons niet moet blindstaren op de groei van het BBP, maar ons sterk moeten maken voor bloei van de samenleving.

Bij de presentatie van het groeifonds hoorde ik de minister van Financiën, minister Hoekstra, zeggen dat investeringen uit dit fonds moeten leiden tot groei van het BBP. Ik weet dat de doelstellingen van het fonds veel breder en rijker zijn, maar ik wil graag waken dat ook bij dit fonds er een fixatie komt op het Bruto Binnenlands Product.

In het boek Fantoomgroei, dat volgens mij nu zo'n beetje iedereen gelezen heeft, komen de schrijvers Noten en Heijne met een sprekend voorbeeld hoe die fixatie ons op het verkeerde been kan zetten. De olieramp in de Golf van Mexico was een ecologische ramp, maar bleek goed voor het BBP.

Dichter bij huis. Als ik minder ga werken om voor mijn moeder te zorgen is dat slecht voor het BBP, maar als ik een pakje sigaretten koop, is dat goed voor het BBP. Met andere woorden: we hebben een vreemde manier van meten of het goed met ons gaat.

Als ik iemand op straat tegenkom en vraag hoe het gaat, zou het vreemd zijn als diegene zegt: 60.000 euro.

Door de manier waarop we onze welvaart meten, weten we vaak wel de prijs, maar niet altijd de waarde van iets.

Ik wil het kabinet vragen hoe we het brede welvaartsbegrip dat we steeds beter kunnen hanteren ook kunnen inzetten bij de bepaling van de waarde van het groeifonds. Ik hoop dat de minister van Financiën die vraag heeft meegekregen. Misschien was hij al in overleg met de minister van Economische Zaken.

Daarnaast zou ik het kabinet ook willen vragen wat de lessen zijn als het gaat om onze afhankelijkheid van de wereldmarkt. De coronacrisis liet ons zien dat we voor onze mondkapjes afhankelijk waren van verre landen met wispelturig voorkeursbeleid.

Wat de ChristenUnie-fractie betreft is dit het moment om een brede analyse te maken van wat we als land echt nodig hebben, voor onze veiligheid, onze gezondheid, ons voedsel. Samen met het CDA doen we het voorstel om te komen tot een Planbureau voor de Veiligheid. Juist omdat we bij wat van waarde is niet afhankelijk willen zijn van een wereldmarkt waarin alleen de prijs telt.

Wat echt telt is dat we gaan voor bloei en niet alleen maar voor groei.

Wat echt telt is dat we zorgen voor elkaar.

Maar wat ook echt telt is dat we kiezen voor de schepping.

De feiten hoef ik niet te herhalen. De aarde wordt warmer en op steeds meer plekken extreem droog of juist extreem nat. De stijging van de zeespiegel versnelt, wat ook ons land in toenemende mate kan bedreigen. En jaarlijks verdwijnt er een oppervlakte van vier keer Nederland aan bos – veertig voetbalvelden per minuut. Netto.

Willen we goede rentmeesters zijn, dan moeten we door met de energietransitie.

Wij willen investeren in schone energie en niet langer afhankelijk zijn van olie uit het Midden-Oosten. Wij willen stoppen met gaswinning in Groningen en niet afhankelijk zijn van Rusland. Maar dat zijn wat abstracties en vaak ver van ons bed. Om die energietransitie dichterbij huis te brengen, moeten we komen tot een Nationaal Isolatieprogramma voor huizen, zodat energieverbruik verminderd wordt en kosten op de lange termijn worden bespaard. Inzetten op datgene dat waardevol is en de schepping op waarde schat – dat is rentmeesterschap. Samen met GroenLinks willen we het kabinet vragen om op korte termijn met een plan te komen voor isolatie, een nationaal, grootschalig en toegankelijk isolatieplan.

Vroeger of later blikken we terug. Net als die Australiërs met Bronnie Ware aan hun bed. En dan bedenken we waar we spijt van hebben. Waarin we tekort zijn geschoten. Wat mooi was, wat de moeite waard was, waar we dankbaar voor zijn.

Dit is de laatste begroting van dit kabinet en we gaan ongetwijfeld terugblikken.

Dit is de laatste Algemene Politieke Beschouwingen van veel Kamerleden en die gaan terugblikken op hun politieke loopbaan in dit Huis.

Nog even en dan kunnen we deze coronacrisis achter ons laten en blikken we terug op deze ongekende tijd.

En ooit komen we allemaal zelf in de herfst van ons leven en gaan we ook persoonlijk de balans opmaken.

En wat ik hoop is dat we in al die rollen die we hebben, bij de belangrijke keuzes die we maken en in het leven dat we leven, dat we trouw blijven aan onze idealen en het goede doen.

Mogen onze keuzes onze hoop reflecteren – en niet onze angst. Laten we kiezen voor wat echt telt. En ik wens daarbij het kabinet en de Kamer de zegen van God toe.

En als je dat nou niet zoveel zegt, dan nog één beeld. Ik hoorde het Malieveld langskomen, wat regelmatig volstond met boze mensen. Vlak voor het zomerreces, vlak voor de zomer, stond het ook vol met mensen die aan het bidden waren. Voor jullie allemaal, voor ons. En ook al geloof je niet, weet je gezegend.

Een lelijke afspraak met een bittere nasmaak

Door Gert-Jan Segers op 14 september 2020

Het is de week na de week ervoor... Een paar van de meest bewogen politieke dagen die ik heb meegemaakt. De al langer bestaande afschuwelijke situatie van vluchtelingen en migranten in kamp Moria veranderde in een inferno na een afschuwelijke brand die het kamp in de as legde. En dat gaf nog meer urgentie om te zoeken naar manieren om de mensen daar te helpen.

Na intense gesprekken in Den Haag konden we een kleine stap zetten. Maar dat heeft heel veel los gemaakt. Jullie hebben mij en de fractie gemaild, geappt, rechtstreeks aangesproken over jullie teleurstelling over de Nederlandse reactie op de ramp op

Lesbos. Al schrijvend probeer ik hier voor mezelf tot meer helderheid te komen en daarmee jullie een eerste antwoord te geven op de vele vragen.

De kritiek die er loskwam heeft niet de vorm van kritiek zoals die er kan zijn bij een willekeurig andere politieke afspraak over een willekeurige begroting. Nee, dit ging dieper. In jullie reactie proefde ik diepe teleurstelling over de reactie van ons land na een humanitaire crisis op een eiland aan de rand van ons continent. Een onvrede – verdriet vaak zelfs – over een kille ‘deal’ waarin tegenover 100 kwetsbare mensen weer andere afspraken staan. Politiek op z’n lelijkst, las ik veel.

En zo is het. Het is een lelijke afspraak met een bittere nasmaak.

Ik heb er de laatste dagen veel over nagedacht en met mensen die het dichtst bij me staan over gesproken. En ik ben er nog niet over uitgedacht. Maar wil alvast wel een paar gedachten delen. Want juist nu het spannend is, moeten we elkaar proberen vast te houden.

Allereerst. De intense teleurstelling over de afspraken van donderdag laten zien waar ons hart klopt. In ieder geval het hart van een heel groot deel van de mensen die zich verbonden voelen met de ChristenUnie. Als we zeggen dat we willen opkomen voor kwetsbaren, dan is dat geen slogan of vrome wens. Het is echt. De verantwoordelijkheid voor wat er met deze mensen op het uiterste deel van ons continent gebeurt, voelen we ook echt. En als er hier dan slechts 100 mensen opgevangen gaan worden en als dat aantal ook nog eens afgaat van het totale aantal vluchtelingen dat Nederland van elders opneemt, dan is dat ook echt een bittere teleurstelling. En jullie hebben die niet onder stoelen of banken gestoken.

Voor mijzelf is dit een heel indringende herinnering aan de opdracht waarmee m’n vier collega’s en ik mede namens jullie de politieke arena zijn ingestuurd. In die weerbarstige politieke context proberen we ons altijd te laten leiden door naastenliefde, maar wel in de wetenschap dat we soms met vallen en opstaan maar een klein stapje in de goede richting kunnen zetten. En in de overtuiging dat iets doen altijd beter is dan niets doen.

Ten tweede. We hebben deze jaren niet alleen momenten gehad met mooie politieke resultaten, maar ook soms ook van grote teleurstelling. Zo’n moment was de onmogelijkheid om in de formatie het kinderpardon te verruimen. Ik noemde dat toen direct een bittere pil. Maar we hebben elkaar toen ook beloofd dat we elke kans om het kinderpardon alsnog te verruimen zouden aangrijpen. Met vijf zetels zijn we bescheiden qua omvang en kunnen we echt niet alles naar onze hand zetten. Maar soms is het precies genoeg om toch het verschil te maken. En dat lukte bij het kinderpardon op een moment dat we al bijna niet meer durfden te hopen.

Ook vandaag is die inzet precies hetzelfde. Ik vat jullie reacties ook nu op als een hardgrondige aanmoediging om het opnemen van 100 kinderen en andere kwetsbaren vanuit Lesbos niet het eindpunt te laten zijn.

Voor deze 100 mensen in de wanhoop van Lesbos wordt Nederland nu voor het eerst een plek van hoop. Nadat staatssecretaris Broekers-Knol vorige week eerder een hard 'nee' had laten horen op de vraag of Nederland kinderen wil opnemen, is dit een eerste stap in de goede richting. Maar omdat de wanhoop nog veel groter is, is dit voor ons niet het eindpunt, maar juist het hernieuwde begin van de blijvende zoektocht naar manieren om meer mensen hoop te bieden. Net als destijds bij het kinderpardon.

Dan ten derde. In deze coalitie komen sommige partijen op het punt van ons vluchtelingenbeleid van twee verschillende planeten. Waar velen van jullie kritiek laten horen over de te kleine stap in de goede richting, werd op de andere planeet de VVD onder vuur genomen door De Telegraaf, PVV en Forum omdat die partij juist weer te grote concessies zou hebben gedaan. In ons land dat op dit punt soms bitter verdeeld is, hebben we als fractie een uiterste poging ondernomen om toch een afspraak te maken waarmee we het leven voor sommige mensen op Lesbos verbeteren.

Wat daarbij niet hielp is dat we die dag tot een vergelijk móesten komen omdat er nu een keus van ons werd gevraagd. De tijdsdruk was hoog, juist omdat het acute leed ter plekke zo groot is. Niemand van Lesbos opnemen was voor mij ook geen optie meer. Niets doen kon echt niet meer. Maar het zo moeten praten over mensen in nood is al vreselijk. Onderhandelen over humaniteit is eigenlijk niet te doen. En het maken van een zeer onvolkomen afspraak over kwetsbare mensen is nog erger. Alleen zou ik niet weten hoe ik dat op deze plek en in deze verantwoordelijkheid middenin de polarisatie van ons land kan vermijden of ontlopen.

Ten vierde. Of deze afspraak een breekpunt in de coalitie zou moeten zijn, is een politieke inschatting die we allemaal verschillend maken. Ik wilde in deze, soms barre, zeer gepolariseerde verhoudingen het allemaal een heel klein beetje minder erg maken. Als we geen afspraken hadden gemaakt was niemand van Lesbos opgevangen. Niets doen of breken had daarmee ook vreselijke consequenties. De keus die we maakten, heb ik met mijn beste weten en beste kunnen gemaakt. Of het al deze moeite en teleurstelling waard was, is aan jullie. En aan God.

Tot slot. Er wordt mij deze dagen een spiegel voorgehouden en ik heb geleerd dat als dat gebeurt, je er even heel goed in moet kijken. En dat doe ik. Politiek is het zoeken naar een wankel vergelijk tussen mensen van soms totaal verschillende politieke planeten en met soms totaal verschillende opvattingen. Maar dat zoeken naar een vergelijk mag nooit 'gewoon' worden. Zeker niet als het gaat over humaniteit. Menswaardigheid. Dit werk is een roeping. Een opdracht. En deze dagen zijn een zeer intense herinnering aan de roeping waarmee ik acht jaar geleden ben begonnen en waaraan ik wil vasthouden:

Doe met je beste weten alles wat je kunt, geef alles wat je hebt, aan de mensen die het meeste van jouw hulp moeten hebben. Want alles wat je voor de minste aanzienlijken van Jezus' broeders en zusters doet, dat doe je voor Hem (Matteus 25). Dit is waar ons, waar mijn hart klopt. Zó willen we politiek bedrijven. Op hoop van zegen.

Dank voor jullie eerlijkheid, jullie bewogenheid, jullie betrokkenheid, jullie gebed..